

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen minden nap reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: " 9.— " " 4.50 "

Főszerkesztő:

Dr. VARGA LAJOS.

Felölts szerkesztő:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

Az egyházkerület közgyűlése.

Mezőssy Államtitkár a szekularizációról.

Sürgetik a népiskolai törvény revízióját.

A közgyűlés első napja.

— november 21.

Tegnap kezdődött Debreczenben a tiszántúli református egyházkerületnek több napra terjedő őszi közgyűlése.

Az első nap fölötté izgalmas lefolyású volt és az ős kollégium díszterme oly viharos jeleneteknek volt színhelye, amilyenek talán sohasem fordultak elő egyházkerületi közgyűlésen.

A vihar és izgalom, mely a közgyűlésen megnyilatkozott, csak visszhangja annak a mozgalomnak és forrongásnak, amely most a protestáns közvéleményben uralkodik. Nem keressük, hogy mi az oka ennek a forrongásnak, de annyi tény, hogy a közizgalom előidézésében nagy része van azoknak a divatos jelszavaknak, melyeket mostanság

oly nagy előszeretettel portálnak és terjesztenek.

Ilyen álláspontot foglalva el, csupán a krónikás egyszerű objektivitásával adjuk hű történetét a tegnapi izgalmas közgyűlésnek, melyen egyesek túléles kritikával kísérték a kormány kulturpolitikáját. A támadásokon sokat enyhített Mezőssy Béla államtitkár beszéde, ki hosszas beszédben fejtegette, hogy mily nemes intenciók vezeték a kormányt, mikor egy évtizedekre szóló kulturpolitika alapjait vetette meg.

Egyes felszólalások különösen képen bonckés alá veték az új népiskolai törvényt s ennek kapcsán a reakció vádjával illették a kulturkormányzást.

Mezőssy államtitkár válaszolt erre is. Erélyesen visszautasította a kormány ellen szórt vádakát s egyben kiterjeszkedett a legutóbbi hónapok divatos jelszavára: a szekularizáció kérdésére. A szekularizáció végrehajtását egyértelműnek tekintik a felekezeti béke megbontásával és abban nagy veszedelmet lát nemzeti szempontokból is. Úgyesen fejtette ki, hogy a szekularizációt éppen azok követelik, kiknek annak

idején módjukban lett volna azt végrehajtani. Természetesen ezáltal gróf Tisza Istvánt provokálta szólasra, de az exminiszterelnök szólan hallgatagságba merült és csupán kisebb jelentőségű egyházi ügyekhez szólott. Szigoruan tartózkodott attól, hogy a kissé politikai színvetű ügyekhez is hozzá szóljon.

A közgyűlés első napjáról tudósításunk a következő:

Elnöki megnyitó.

A közgyűlésen gróf Degenfeld József főgondnok és Dávidházy János esperes, mint lelkészelnök elnökölték. Dávidházy János fenkölt imádsága után gróf Degenfeld József üdvözlővén a megjelenteket, a gyűlést hosszabb beszédben megnyitotta.

Megnyitó beszédeben főbb momentum az, hogy örömmel üdvözölte a lelkészegyesület megalakulását, mely — mint mondta — az 1848. XX. törvényeikk végrehajtását jogosan tűzte zászlójára. (Hosszantartó eljenzés.) Megemlékezett aztán a kerület agg püspökéről, Kiss Aronról, még pedig két alkalomból kifolyólag. Az egyik alkalom az, hogy éppen ma tölti be az agg püspök 93 ik életévét, a másik alkalom az, hogy a nyáron a király Lipót-keresztel tüntette ki. (Eljenzés.)

Indítványozza, hogy a közgyűlés üdvözölje. A közgyűlés megbizta a főgondnokot, hogy az üdvözlést tolmácsolja a gyenkelkedo püspöknek.

Szaboloska Mihály költeményel.

I.

Hűtlenség.

Halálunk nincs a homlokunkra írva,
Nem tudja senki, mikor megy a sirba.
Jobb hát készülnünk reá...
Bolond, ki a halálra sohse gondol,
Vajjon a legépebb levél a lombról
Egy perc s nem hullhat-e alá?!

Oh én el-elgondolom a halálom,
És nélkülem különösnök találok
Ezt a világot itt nagyon;
Virradni fog majd s az egész vidéken
Minden felébred rendiben, — csak én nem;
Nekem már nem lesz több napom.

És eltemetnek és meg is siratnak...
És gáncsolóim, — azok is akadnak,
De nem bánom, — beszéljenek;

¹ Írta s felolvasta a Csokonai-kör tegnapi felolvasó ülésén.

Addig se adtam sokat a világra,
Nem hallgattam, csak a szívem szavára
— Oh nem ez, más bánt engemet!

Az bánt, hogy akiért annyit rajongtam,
Majd észre sem vesz a haló poromban...
Virág virít a réteken,
És gondtalan lomboznak az akácák,
Meghozza mind fehér, fűrtös virágát
S nem bánja, hogy már — nem nekem.

A lombos erdők csak úgy kivirulnak,
Vadrózsa ágak egymásra borulnak,
S minden madár csak úgy dalol
Csak úgy nyitnak, vagy tán még hűtlenebben
Vadliliomok a vén fűzesekben,
A Tisza partján valahol.

S mig elfelednek lassanként: tudom jól
Megvádolom virágtalan siromból
Az egész nagy természetet.
— „Te voltál első ideáalom,
Te voltál az egész világom,
S lán, hasztalan szerettelek!“

II.

Mater Salvatoris.

A divatárus bolt kirakatan
Báméskodik egy szép falusi lány,
A termete, nézése mint az ózé...
— E cifra nagy paloták sora közé
Tudom jól, hogy jutott szegény.

Otthon fogyóban volt már a kenyér,
S ki mást sohsem bánt, az mástól se fél,
Szülői nagy bizvást, az istenadták
Itt becsülettel szolgálatba adták,
Szüz Máriára bizza őt!

Ruhája még a falujabéli,
A haját is befova viseli.
Még kis falujuk tiszta levegője
Veszi körül s kilátszik még belőle,
Hogy estéknént imádkozik!

De ahogy bámul a kirakaton,
Önkénytelenül felfohászokodom:
— Oh Mária, ki őrzője lettél,
Te tudod ámbár, hogy mit eselekedtél,
— Én félttem a varázsodat!“

FASZÉN

Telefon 566. sz.

és kovács köszén a legolcsóbban
NEUMANN GYULA festék- és szénkereskedőnél szerezhető be.
Debreczen, Hatvan-utca 5. szám alatt.

Megemlékezik még Soltész László tanácsbíró haláláról. Indítványára a közgyűlés kimondta, hogy Soltész László érdemeit jegyzőkönyvbe igtatja.

Lemondások.

Ujfalussy Béla egyházkerületi főjegyző lemondott. A lemondást sajnálattal veszik tudomásul, új főjegyző választása iránt a szükséges intézkedéseket megteszik.

Sass Béla úgy az aljegyzői, mint a konventi tagságáról lemondott. A lemondást a közgyűlés nem fogadja el, hanem felkéri Sass Bélát, hogy tisztségeit újra foglalja el.

Ezután a szavazatszedő bizottságot választották meg az ülés tartamára.

A bizottságba beválasztották Szikszay Zoltán elnöke alatt Sinka Sándort, Szele Györgyöt, Szabó Lajost és Fráter Barnát.

Néhány bizottsági tagságra vonatkozó választás következett volna, de a választást holnapra halasztották.

Dicsőfi József előadó felolvassa az egyházkerület pénzügyi bizottsági jelentését. Egész esomó segélyt szavaztak ennek a kapcsán.

Köszönetet szavaztak azoknak az adományozóknak, kik az egyetemi tanszék alapjaira kisebb-nagyobb adományokat adtak.

A Diószegi-Fazekas-észor költségeire szavaztak meg a többek között 300 koronát. Ellenben elutasították a Bethlen Gábor-kör kérését, mely évenként 2000 korona segélyt kért.

Felszólaltak ennél a kérdésnél György Endre és K. Tóth Kálmán s végre is gróf Degenfeld József azon indítványát fogadták el, hogy az ügyet visszateszik a pénzügyi bizottsághoz újabb javaslattétel végett.

A pénzügyi jelentés kapcsán szönyegre került a lelkészi nyugdíjintézetéről szóló törvény. Ez a törvény nagy terheket ró a lelkészekre s ezért a pénzügyi bizottság némi intézkedésekkel segíteni kíván a lelkészeknek. A kivétel módja tekintetében azonban erős nézeteltérések támadtak. Felszólalt gróf Tisza István, György Endre, míg Ferenczy Gyula egyenesen a törvényt támadta, mely szerinte a lelkészek igényeit nem elégíti ki s nem felel meg a lelkészeknek, dacára annak, hogy ez az intézmény súlyos terhekkel nehezedik a vállukra. Hozzászólt még a kérdéshez dr. Baksa Lajos, Szele György, Balthazár Dezső.

Gróf Tisza István megemlíti, hogy mikor a lelkészi nyugdíjról szóló törvény szövegét forgatták, sokan voltak azon a nézetben, hogy ezt csupán rokkantsági alapon kell megvalósítani. Így volt ez különösen a dunántúli egyházkerületnél, mely az egyesület rokkantsági intézménynek tervezte. Ez ellen az álláspont ellen azonban hatalmas áramlat indult meg, így nem csoda, ha hallgattunk vele, mert azt láttuk, hogy ez még a lelkészeknek sem kell.

Többek hozzászólása után kimondja a közgyűlés, hogy az egyházkerület a lelkészeknek a nyugdíj-intézet terhének viselésében segíteni akarván, a kerületi pénztárak terhére a 23 százeleket kitevő belépési járuléknak körülbelül 50 százaléka kifizetését magára vállalja.

A debreceni főgimnázium ügye.

Ezután Dicsőfi József előterjesztette a főgimnáziumi építendő-bizottság jelentését. A belügyminiszter jóváhagyta a város által adandó 400,000 koronás segélyt. Az építendő-bizottság a város kiküldöttjeivel tárgyalásokat folytatott és az új épület helyére vonatkozólag végleg megállapodtak abban, hogy a Péterfia L. 3. és 5. számú telkeken építik fel. A kultuszminiszter által kiltásba helyezett 300,000 koronás államsegélyre nézve azonban még nem tudtak megegyezésre jutni a miniszterrel. A mostani pénzügyi viszonyok nem is alkalmasak arra, hogy az államsegélyt kedvező módon felvegyék. Ezért ezzel a jövő évig várni fognak.

A jelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

Az 1907: XX.

Ezután az elnök, minthogy több közgyűlési tag kívánta, a 80. pontot tüzi soronkívül napirendre. Három miniszteri rendeletről van szó az 1907: XXVII. törvényekkel

vonatkozásban. Ezekkel kapcsolatban az alsószabolcsi, a debreceni és az érmelléki egyházmege feliratát vették tárgyalás alá. Ezek a feliratok sürgetik a törvény revízióját és a törvény egyes szakaszait sérelmeknek tartják. Az előadó határozati javaslata úgy szól, hogy a kerület a megyék végzéseit felterjeszti a konvent elé.

Az ügyhöz legelőbb Balthazár Dezső szólalt fel. Azt mondja, hogy a jelenlegi kormány szakított a liberálisizmussal és a reakció terére lépett. Támadja a kormányt, mely szerinte a reakciót szolgálja minden egyes intézkedésével. Példákat sorol fel.

Mezőssy államtitkár beszéde.

Ezután Mezőssy Béla államtitkár szólalt fel általános figyelem között.

— Csupán röviden akarok reflektálni Balthazár esperes szavaira. Azt mondja az esperes, hogy izgatott a hangulat a protestáns közvéleményben, mert a kormány a reakció felé hajlik. Hát ez nem áll. Nem jó felidézni olyan szellemeket, amilyenek nincsenek. Az előttem szóló a reakció vádjait csoportosítja a kormány ellen és vádjainak középpontját arra alapítja, hogy az 1848: XX. törvények nincsen végrehajtva. Ebben a dolgban csak egy különös. Eppen azok részéről találkoztunk ezirányban szemrehányásokkal, kiknek annak idejében módjuk volt a sérelmeket orvosolni és mégsem tették, dacára annak, hogy kezükben a jog a hatalommal egyesült. Megvan győződve, hogy sokan azért követelik most e kérdés rendezését, mert az önvád szólalt meg bennük. Ezek a sérelmek nem újabb keletűek. Ez az igazság. Tehát a vád teljesen azok fejére esik vissza. Kétségtelen, hogy újabb sérelmek is vannak, de a régiak teljes egészükben megmaradtak.

A kormány anyagi előnyököt von el a ref. egyháztól, hangzik a vád. Azonban szeretné ő ezt számokkal bizonyítva hallani. Aki ilyen vádakat dob oda a közönség elé, az informálhassa magát előzőleg. A kinevezéseknél látja, hogy egyesek túlságos igényekkel lépnek fel s ha a kormány ezeket az igényeket nem elégíti ki, akkor ezek a ki nem elégített nagyszavak bekapaszkodnak felekezeti jelszavakba. Neki erre konkrét adatai vannak és négyesem között szívesen rendelkezésre bocsátja valakinek.

Felkiáltások: Most halljuk.

Mezőssy: Bocsánatot kérek, de miniszteri kinevezéseket nem tárgyalhat nyilvános gyűlés, mely még hozzá egyházi. Áttérek az Urnap kérdésre, melyet szintén szemrehányásképp említett dr. Balthazár. Tehát a kormánynak a büne, hogy a képviselőház küldöttségileg megjelent Budapesten az ünnepi körmeneten. Kijelenthetem, hogy az Urnap kérdéséhez a kultuszminiszternek semmi köze sem volt ő tárgyalta ezirányban, ő tárgyalta az elnökkel. Különben is a képviselőház elnöke, Justh Gyula sokkal egyénibb, semhogy a kormány bármiféle pressziójára engedne, ezt nyugodtan állíthatja. A képviselőház elnöke neki kijelentette, hogy neki az az álláspontja, hogy bármilyen felekezeti jellegű ünnepélyre meghívják a képviselőházat, megjelenik azon küldöttségileg. Ha véletlenül Kálmán tiszteletére rendeznek ünnepélyt, azon is megjelen a kormány, ha meghívják.

A szekularizációról.

A harmadik nagyobb vád, hogy a kormány a katolikus autonómia kezére játsza át az állam tulajdonát képező egyházi javakat. Olvasta Balthazár egyik beszédét, melyet a lelkészegyesület megalakulásán mondott.

Erre nézve kijelentheti, hogy az helytelen szociális eszmékkel van telve. De ezt csak azért hozza fel, mert Balthazárnak egész tevékenységén vörös fonálként húzódik végig.

Az egyházi alapok és alapítványok rendezése először is jogi természetű. A megoldásánál fogva pedig politikai kérdés. Ezt a kérdést Deákától kezdve a kormányok mindig nyitva hagyták. Hát miért ráncigálták éppen most elő.

Minden hangulattól függetlenül kijelentheti, hogy nemcsak politikai szempontból, hanem a protestáns egyházra nézve is veszedelmes a kérdés felvétele. Ennek a kérdésnek a megoldása nagy válságokkal járna.

Olyan most a közélet, hogy ezen kérdés felvetésével könnyen a felekezeti villongások támadnának fel. Eppen ez a szekularizáció vinne felekezeti szempontokat a politikába, ami pedig valóságos halálos bűn a nemzet és a baza ellen. A mozgalom vezetői ne e téren csinálják a szocializmust, illetve a szociális irány terjesztését, hanem a falvakban a nép között, mely már a vörös lobogós szocializmus karjaiba dőlt. A nemzet most fontos társadalmi és politikai átalakulások küszöbén áll. Nemsokára olyan fontos javaslatok fognak a törvényhozás elé kerülni, mely tapintatosan és kedvezően érintik ezeket a kérdéseket. Nem szabad tehát üszköt dobni a békés irányzatok közé. Hasznos volna-e ha a protestáns papokat vádolnák azzal, hogy az országot nagy veszedelmeknek tették ki a szekularizáció kérdésének megbolgatásával.

Beszél aztán az 1907 XVII. törvények ellen emelt kifogásokról. Kijelenti, hogy a szerzetesi és a protestáns iskolák között a kormány előtti különbség nincs és teljesen egyforma államsegélyben részesülnek ezek. A szerzetesi iskoláknál is az állam csupán azoknak ad segélyt, melyek a törvény összes feltételeinek megfelelnek s melynél az iskola magyar jellege határozottan kidomborodik. Semmiféle iskolánál olyan tanító nem működhetik, ki nem magyar polgár. Visszatartja azt a vádat, hogy a kormány reakciós és a protestánsok ellensége. Ne emlegessék a reakciót, ami nincs, de lehet. Legyen mindenki meggyőződve, hogy ha a kormány ilyen volna, ő nem lenne a kormány mellett.

Balthazár reflektál.

Balthazár szerint az államtitkár, különösen vele szemben, leckéztető hangon beszélt. Ez ellen tiltakozik. A felhozott argumentumok egyébként is gyengék. A szerzetesekről szóló nyilatkozatáról lehet következtetni a többi argumentumaira is. Az államtitkár a világiak és a lelkészek egyenlő meggyőződését és a közöttük fennálló összhangot akarja megzavarni. A 48. XX. tv.-cikk végrehajtását a szekularizáció nélkül nem lehet képzelni. Az államot még nagyobb terhellem lehet sújani, mikor általános az elégedetlenség s mikor egyes felekezetek túlságos javakban dúsulnának. Ő minden leckéztetés mellett is megmarad meggyőződésénél, melytől el nem áll és amelynek érvényesítéséért küzdeni fog ezután is.

A vita.

Mezőssy Béla tiltakozik Balthazár személyes kérdésben lévő felszólalása ellen. Balthazár Dezső ellenében állítja, hogy ő (Balthazár) az alsószabolcsi hadvidéki lelkészegyesület megalakításán szintén a szekularizáció mellett üttötte a nagy dob. Erre nézve felolvassa a beszéd erre vonatkozó passzusát. Kijelenti, hogy a szekularizációnak semmi köze a szabadelvűséghez és mindenkoron teljes erejével tiltakozik az ellen, hogy ezt a veszedelmes kérdést bele vigyék, leketlenül beledobják izzó parázs-ként a magyar közéletbe. (Eljenzés.)

Kiss Ferenc (Püspökladány) szerint a szerzetesi és a reformus iskolák között különbséget tesz a törvény és ezeket a miniszter is elismeri. A törvény 35. szakasza csak be van csempészve, tárgyalva nem is volt. A Hában taktikából oly hangon olvasták, hogy senki sem értette és a képviselők egy intésre megszavazták. Pedig a 35. szakasz nagy kedvezményeket ad a szerzetesi és az apáca iskolának. A fegyelmi eseteknél egyes pontok direkte az apácák és szerzetesek érdekében eszattatták bele a törvénybe. S itt az intenció világos. Nem csupán a magyar nyelv szempontjából vádolják a kormány retrográd, reakciós irányzatát, hanem az anyagi és felekezeti méltánytalanság szempontjából is. De kivételes jogokban részesülnek a szerzetesek a törvény 50. szakasza értelmében is. A szerzetesek közvetlen egyházi hatóságok utján direkt a miniszterhez terjeszthetik be kéréseiket s így kikerülhetik a közigazgatási közegek hatáskörét. Ez oly kivételes jogállapot, amelyben a protestáns iskolák nem részesülhetnek. Hosszasan indokolja aztán, hogy mennyi sérelme van a törvény keretében a protestánsoknak, holott a szerzeteseknek minden elképzelhető jogot megadnak. A törvény revízióját és a sérelmes pontok törlését kéri és felszólít minden-

kit, hogy a harcban álljon azok mellett, kik a reakciós törvény ellen állást foglaltak.

Ferenczy Gyula szintén kifogásolja a kormány ténykedéseit.

Mezőssy Béla személyes kérdésben akar reflektálni a felszólalásokra. Először is kijelenti szemben az előtte szólók állításával, hogy a kormány megköveteli a szerzetesektől a magyar állampolgárságot...

Felkiáltások: Ez nem személyes kérdés!

Elnök: Boesánatot kérek, de az államtitkár is személyes kérdésben kér szót. (Nagy zaj.)

Mezőssy leül, mire az elnök határozatban kimondja, hogy a gyűlés az előadói javaslatot elfogadta, vagyis az egyházmegyéket tiltakozásait felterjesztik a konventhez.

Ekkor már, mire a szavazat elhárítására befejezési nyert, az érdeklődés erősen megcsappant. Kisebbségi ügyek kerültek elő, mely után félkettő tájban az elnök a gyűlést beakasztotta és a folytatását ma reggelre tűzte ki.

Délután az egyházkerületi választmány tartott értekezletet, aztán pedig a református segélyegylet tartotta meg közgyűlését.

Politikai hírek.

A kormány és Justh Gyula.

Fővárosi tudósítónk írja: A mai képviselőházi ülés megügyitása után miniszteri konferencia volt, amely Justh Gyula lemondásával foglalkozott. A konferencia után hirtelen a folyosón, hogy Josipovich horvát miniszter szintén lemondással fenyegetőzik, ha Justh lemond, sőt Rakodeczay bán is kilátásba helyezte lemondását, ha tisztán a horvátok ellen szigorítják a házszabályokat. Erre a kabinet többi tagjai is szolidaritásukat fejezték ki Justhtal, kit meg fognak kérni, hogy lemondási szándékától álljon ell. Ugy látszik, hogy Justh mégis megmarad. Az bizonyos, hogy lemondása nagyarányú válságot idézne elő.

A horvátok obstrukciója.

Nem békülnek.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 20.

Justh Gyulának ma reggel kellett volna megkezdnie a horvátokkal való béketárgyalást. Justh azonban, a helyzetre való tekintettel elállott a békekötvetéstől. Ez a hír nagy feltűnést keltett és mindenütt ezt a megjegyzést fűzték hozzá:

— Megvan az elnökválság.

Azután elterjedt az a pozitív hír, hogy Justh Gyula még ma lemond.

Rakovszky István elnököl az ülésen. A jegyzőkönyv hitelesítése után Melzer Béla a közigazgatási bizottság előadója jelentést tesz a Miskolc város törvényhatósági joggal való felruházásáról szóló javaslatról.

Következik az autonóm vámtarifáról szóló törvény hetedik cikke.

Popovics Dusán horvátul beszél a szakasz ellen. Rövid idő múlva

Elnök első ízben figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál. (Zajos helyeslés.)

Popovics Dusán ezután befejezi beszédét.

Lorkovics Iván általános figyelmetlenség közben beszél a javaslat ellen.

Elnök ismételt figyelmeztetés után megvonja a szót.

Mazuranics Bogoszláv hasonlóképpen jár tőle is megvonja a szót az elnök.

A horvátok szó nélkül tudomásul veszik ezt az intézkedést.

Tuskán Gergely a következő szónok.

Elnök figyelmezteti, hogy ne essék ismétlésekbe. Csakhamar következik a második figyelmeztetés.

Tuskán horvátul tiltakozik.

Elnök: Megvonom a szót.

Lorkovics Iván felolvassa a javaslat szövegét.

Elnök: Tessék a felolvasástól a tárgyra térni.

Surmin György szövegmonás nélkül befejezi beszédét.

Novoszel Mátyás rövid ideig beszél horvátul.

Elnök minden figyelmeztetés nélkül megvonja a szót. Felhozzák ellene, hogy ő tulszigoru. (Felkiáltások: dehogyl!) Ezzel szemben ő konstatálja, hogy a horvátok mindegyike ugyanazt a beszédet mondja el. Ezt a taktikát ő nem tűrheti. (Zajos helyeslés.)

Maucsevics a következő horvát szónok. Babics-Gyalszky Ljuba beszél ezután.

Egy figyelmeztetés után az elnök megvonja tőle a szót.

Lukinics Ödön következik. Rövid néhány szó után már két figyelmeztetést kap. Néhány perc múlva pedig megvonja tőle a szót az elnök.

Brics Vatrosláv beszédénél

Elnök arra figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál és legyen kissé változatosabb, mert ugyanezt a beszédet már tízszer hallotta és könnyen megtörténhetik, hogy tévedésből megvonja a szót. (Nagy derűtség.)

Brics rövid ideig beszél, azután az elnök megvonja tőle a szót.

Pribicevics Szvetozár a horvátok helyeslése közben beszél.

Elnök arra figyelmezteti, hogy ne foglalkozzék közjogellenes fejtegetésekkel. Rövid idő múlva azután megvonja a szót.

Banjanin János szövegmonás nélkül végez.

Modrusán Gusztáv szintén csak figyelmeztetést kap.

Vinkovics Bózo után Vrbanics Ferenc beszél. Rövid idő múlva az elnök megvonja tőle a szót. Hasonlóképpen jár Supilo Ferenc is.

Elnök a vitát bezárja. Husznál több képviselő névszerinti szavazást kért, husz képviselő pedig azt kérte, hogy a szavazást halasszák holnapra. A hetedik szakasz fölött tehát holnap szavaznak.

Következik a nyolcadik szakasz.

Tuskán Gergely beszél néhány percig. Az elnök azután megvonja tőle a szót.

Mazuranics István szintén néhány perc alatt megvonja az elnök a szót.

Zagorác István szövegmonás nélkül fejezi be beszédét.

Lorkovics Ivántól Surmin Györgyötől csakhamar megvonja a szót az elnök. (Nagy zaj a horvátoknál.)

Nagy Dezső: Vigyázzanak, mert szomorú vége lesz ennek. (Nagy zaj.)

Lukinics Ödöntől, Pribicevics Szvetozártól megvonják a szót.

Popovics Dusán zaj nélkül fejezi be beszédét.

Babics Gyalszky Lyubától megvonja az elnök a szót.

Supilo Ferenc áll fel szólásra.

Eber Antal: Most jön a spion!

Supilo: Te vagy spion!

Elnök rendreutasítja Ébert.

Supilo néhány percig beszél, azután az elnök megvonja tőle a szót.

Grahovác Mirko a következő szónok.

Egyház és iskola.

A debreceni iparos továbbképző tanfolyam ma este 7-9-ig a következő előadásokat tartja: I. számú tanterem: stülizált virágokból sikkasztmány. Emeleti tanterem: ábrázoló: idomok arányos kisebbítése. A képtengelyre merőleges síkban fekvő sokszög saját és vetett árnyéka.

LEGSZEBB KALAPOK FÉKETEENEL

A városi szabályozási terv kése delme.

Nagy szükség volna rá.

(Saját tudósítónktól.) Számos olyan ügye van a városnak, amely nehezen halad előre. Valahogy megindul, jó időre el-elakad, aztán újra tesz néhány lépést előre, szóval halad valamilyen képen. Az ilyen városi ügyeknél még szomorubb helyzetben levők is vannak. Azok tudniillik, amelyek még ilyen lassan sem haladnak, azon egyszerű oknál fogva, hogy születésük percében nemcsak időszaki, hanem egész esztendői téli álmora helyezik el őket valamely bizottság ölébe. Ezek a bizottságok aztán, melyeknek létezését talán maguk a tagjaik is elfelejtik, az idők folyamán a feledés néhez porréteggel vonódnak be, eltakarva még az emléket is a nevezett városi ügynek.

Egy ilyen porréteg fedett városi ügyet szándékszünk most előráncigálni, mivel eminens városi érdeknek látjuk, hogy a kérdéses ügy végre is és pedig minél hamarabb tető alá kerüljön és a megvalósulás boldogságát elérje.

A város belterületének szabályozási tervéről van szó. Arról a tervről, amelynek hiányát a város ugyszólván napról-napra érzi, de amelynek megalkotására már a legközelebbi időben elkerülhetetlen szükség lesz.

Elkerülhetetlen szükség lesz a vízvezeték és csatornázás miatt. Mert ha a vízvezeték és csatornázás bevezetését mai állapotaink alapján fogják eszközölni, ugy alig lehet szó arról, hogy városunk rendezésének és ezzel kapcsolatosan fejlődésének új irányt adjunk, amit pedig mindenki, aki Debrecen város rendetlen utca-viszonyait ismeri, városunk tetszetős külsejének, szépítésének és forgalma elősegítésének érdekében okvetlenül szükségesnek ítél.

Fel lehet hozni ezzel szemben, hogy hisz a csatornázás és vízvezeték munkálataihoz nem kezdenek hozzá előbb, mint minimum egy-két év múlva, így hát nem késik a városszabályozási terv sem. Lehetséges, sőt valószínű. De az még bizonyosabb, hogy ez a városszabályozási terv sem lesz befejezett dolog egy esztendő alatt, ha még ma hozzákezdnek is annak elkészítéséhez. Nem lesz kész azért, mivel egyrészt: tudjuk, hány fórumon kell annak keresztül menni, másrészt: mivel azt valljuk, hogy az óriási munkát, körültekintést, megfontolást követel, mert Debrecen jövőendő fejlődése ezen új szabályozási terv alapján fog végbemenni, így hát jól meg kell hányni-vegni annak a szabályozásnak minden részletét.

Ezen indokokból sürgetjük meg a város belterületének szabályozási tervét.

De van még egy másik fontos indokunk is.

A város ugyanis egyre épül, fejlődik. Palotákat emelnek ott, ahol eddig silány, apró házacskák álltak. Valami fix szabályozási tervünk nincs és sorra beépítik azokat a telkeket, amelyekre talán utcanyitás vagy utcaszabályozás céljából kiáltó szüksége lett volna a városnak. Beépítik, mert meg kell adni az építési engedélyt, hisz a város nem veheti meg nyakra-főre azokat a telkeket és házakat. Nem egy esetet tudnánk felsorolni, mikor, bár szemmel láthatólag a városrendezés szempontjából, káros volt s mégis meg kellett adni az építési engedélyt.

Nagy, igen nagy szükségünk van erre a városrendezési tervre.

„Üzérkedés diplomával“

Esküdtszéki tárgyalás.

— november 21.

(Saját tudósítónktól.) Érdekes tárgyalást tartott tegnap a debreceni törvényszék esküdtbírósa. Még 1905. szeptember havában történt, hogy Kalmár Jenő hírlapíró a Máramaroszigeten megjelenő „Világosság“ című lapban „Üzérkedés a tanári diplomával“ címen cikksorozatot írt, melyben azzal vádolta a máramaroszigeti ev. ref. főgimnázium tanárait, hogy évtizedek óta drága pénzért érettségi és osztályvizsgái bizonyítványokat állítottak ki az ország minden részéből összesereglett és más intézetben boldogulni nem tudó tanulóknak.

A cikkek megjelenése után az egyházkerület fegyelmi eljárást indított a máramaroszigeti gimnázium tanárai ellen. A fegyelmi tárgyalásra mindenkit megidéztek, aki az ügyben érdektelen volt, csak a cikkek szerzőjét, Kalmár Jenő hírlapírót nem, aki pedig minden cikkében hangozta, hogy állításait tanúkkal kész bizonyítani. A fegyelmi eljárás így módon a tanárok felmentésével végződött.

Az előzmények.

Kalmár Jenő még ekkor sem hagyta félbe cikkézését, hanem követelte, hogy indítsák meg a tanárok ellene a sajtópórt. Végre a közoktatásügyi minisztériumban is tudomást szereztek a dologról s a személyi ügyek vezetésével megbízott miniszteri osztálytanácsos Dóczy Imre egyházkerületi felügyelő útján értesítést adott a tanároknak, hogy ha tisztának érzik ez ügyben magukat, indítsák meg a sajtópórt.

A tanárok ennek folytán Kalmár Jenő ellen sajtó útján elkövetett 13 rendbeli rágalmasért sajtópórt indítottak. A pör, amelyben a vizsgálat már befejezést nyert, a tanárokra nézve nem a legkedvezőbbben folyik, mert a Kalmár által bejelentett mintegy 150—180 tanu nemcsak a cikkekben felsorolt tényeket igazolták be, hanem súlyosabbnál súlyosabb tényeket hoztak napvilágra.

Ekkor történt, hogy Kalmár Jenő megjelent a diákok által rendezett március 15-ki nyilvános hazafias ünnepelven, hanem Jakobinyi Péter tanár ur bosszúból kiutasította.

Kalmár Jenő erre a „Világosság“, 1906. évi március 18-iki számában Neveletlen tanár cím alatt egy közleményt tett közzé, melyben a Jakobinyi tanár eljárást kritika tárgyává téve, róla azt írta, hogy „az olyan tanár nem az iskolába, de a pecérhorog mellé való“.

Jakobinyi Péter e kifejezést magára nézve sértőnek találta s Kalmár Jenő ellen sajtópórt indított.

A tárgyalás.

Ezt az ügyet tárgyalta ma a bíróság dr. Szücs Miklós kir. törvényszéki elnök elnöklete alatt. A bíróság tagjai dr. Horváth Kálmán s Oláh János kir. törvényszéki bírók voltak.

A vádat az ügyészség részéről dr. Deésy Gyula képviselte, míg a védelmet dr. Vajda József ügyvéd látta el.

Az esküdtbírósg megalakítása után elnök dr. Szücs Miklós elnök előterjeszti az ügyészség részéről beérkezett elnapolási indítványt. — Kalmár Jenő nevezetesen fontos körülményre kihallgatandó tanukat jelentett be a vádirat ellen beadott kifogásaiban, kiknek a kihallgatását a vádtanács azonban nem rendelte el. Az ügyészség szükségesnek látta a tanuk kihallgatását e végből 18-án elnapolási indítványt terjesztett a bíróság elé.

A bíróság még az nap táviratban értesítette a feleket a tárgyalás elnapolásáról, de az értesítő már nem volt kézbesíthető, mert az illetők utnak indultak.

Igy tehát a bíróság nem fogadta el az elnapolási indítványt, hanem Godányi Zoltán hírlapíró, Dobai Sándor gimnáziumi igazgató, Halmi Lajos és Hillinger Márton joghallgatók beidézését táviratilag elrendelte. A tanuknak 21-én délelőt kell megjeleníteniük.

Az esküdtbírósg megalakulása után Kalmár Jenő kihallgatására került a sor, ki

az általános kérdésekre előadta, hogy 23 éves, hírlapíró. Bűnsnek nem érzi magát, mert az inkriminált cikk megírásánál a jogos magánérdek megvédése vezette. Az inkriminált cikket ő írta és érte a felelősséget elvállalja. Kéri a bíróságot, hogy állításai valódiságának az igazolására rendeljék el a bizonyítási eljárást.

A bíróság Kalmár Jenő kérelmének helyt adott és a bizonyítást elrendelte.

Első sorban Jakobinyi Péter tanár sértettét hallgatta ki a bíróság, majd a tárgyalást az elnök holnapra halasztotta.

Agyonégett gyermek.

Borzalmas tüzhálál.

A gondatlanság áldozata.

— november 21.

(Saját tudósítónktól.) Borzalmas tragédia történt tegnap Hajduhadházon, egy szegényes, egyszerű házacskában. A legiszonyubb halál némevel, a tüzhálállal halt meg egy szerencsétlen 10 hónapos csecsemő. A szerencsétlen a szülői gondatlanság áldozata. Mint annyi sok más esetben történt, ennél a halálos szerencsétlenségénél is a szülők vigyázatlansága idézte elő a gyermek tragédiáját.

A halálos szerencsétlenség Szilágyi József földművelő házánál játszódott le.

Szilágyi József 10 hónapos Sándor nevű gyermekét édesanyja tegnap reggel letette egy székre a tüzhely mellé és aztán nyugodtan ment takarítani a szomszéd szobába.

Mig az anya odabent foglalatoskodott, egyszere a tüzből egy tűzszikra pattant ki és a gyermek ruhácskájára esett, melyet lángra lobbantott. A kis gyermek sikoltozásaira berohant édesanyja, de már nem segíthetett rajta, a csecsemő a füsttől megfult és azon kívül is borzalmasan összeégett. Az előhívott orvos is csak a beállott halált konstataálta.

A borzalmas esetet táviratban jelentette a hadházi hatóság a debreceni kir. ügyészségnek, mely elrendelte az összeégett gyermek hulla felboncolását.

A vizsgálat megindult.

Színház.

MŰSOR:

Csütörtökön: Ember tragédiája, drámai költemény, C bérlet.

Péntek: Böregér, operette, A bérlet.

Szombaton: Bolond Istók, színjáték, ujdonság, B bérlet.

Vasárnap délután: Orpheus a pokolban, operette, bérletszűnet.

Vasárnap este: Bolond istók, színjáték kis bérlet.

* **Zilahyné fellépte** Betegségéből szerencsésen felépülve a Vig özvegy címszerében lépett a közönség elé hosszabb idő után először *Zilahyné Singhoffor* Vilma,

akinek gyönyörű hangján egyáltalán nem változtatott gyöngékedése semmit. Teljes szépségében, erejében hallottuk felcsendülni ezt a hangot a kedvelt Lehár-melodíák művészi interpretálásában. A Vilja-dalt most is megismételtette a közönség, egyébként színpadrálpétekor zajosan tapsolták Zilahynét s több virágajándékot is kapott. A beteg Horváth Kálmán helyett Danilót Ternyey Lajos játszotta és énekelte tetszés mellett. A többi szereplők az ismert jók voltak, kivéve Bodát, aki betegesen játszott és énekel, nagy indispozícióval küszködve.

* **Az ember tragédiája.** Madách remek művének ma esti előadása kivételesen 7 órakor kezdődik, miről a n. é. közönséget ez uton értesíti az igazgatóság.

* **Böregér.** Strausz remek operettje kerül holnap színpadra Rosalinda szerepében Zilahynéval, kinek ez egyik legszebb alakítása. Ki üle résztvesznek Horváth Kálmán, Polgár, Árkossy, Boda. Adél szobaleányt Zsigmond Anna énekl, Orlovsky herceget — Fehér Olga.

* **Bolond Istók.** Szemere György énekes vigjátékára nagyban készül a személyzet Polgár rendezése mellett. Az ujdonságba az igazgató megcsináltatta a korhű tógákat, melyben a diákok a 30-as években a debreceni kollégiumban jártak. Az ujdonságban az egész személyzet résztvesz.

A Csokonai-kör első felolvasó ülése.

Szabolcska Mihály Debrecenben.

— november 21.

Tegnap délután tartotta meg szezonnyitó első felolvasó ülését városunk legkiválóbb irodalmi egyesülete a Csokonai-kör. A felolvasó ülésre teljesen megtelt a „Bikaszálloda“ díszterme, bizonyosságul annak, hogy a debreceni közönség egyre nagyobb érdeklődést tanúsít a Csokonai-kör felolvasásai iránt. Az is tény, hogy a rendezőség immáron a komoly irodalmi színvonal mellett igyekszik változatosan élénkíteni a műsort. Tegnap Weszprémy Zoltán főispánnal élén jelen volt a felolvasáson Debrecen egész előkelősége. Vendégül ott láttuk a városunkban közgyűlésező egyházkerület számos tagját, Marjay Pétert, György Endrét, Davidházy Jánost stb. Mondanunk sem kell, hogy a közönség nagyobb részét Debrecen szép asszonyai s leányai képezték.

A műsort Rácz Károly pompás Csokonai nyitánya nyitotta meg, melyet felesleges dicsérnünk.

Ezután Géresi Kálmán mondott tartalmas beszédet, mely általános tetszéssel találkozott.

Báthory Maresa, a szintarsuait bájos fiatal tagja Csokonai verseket szavalt stilszerű finomságokkal. A közönség kedvencét zajos tetszésnyilvánításokkal üntette ki, úgy, hogy Báthory Maresa még ráadásul Parkas Imre egyik kedves japán tárgyú költeményét, a „Narancsvirág“-ot adta elő művészeleg.

Oláh Gábor Csokonai és Petőfi között vont párhuzamot igen nagy irodalmi értékű dolgozatban, melyet a közönség mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott végig.

Óriási hatást keltettek Szabolcska Mihály versei. A kiváló költőt megjelenésekor a szó teljes értelmében szünni nem akaró tapssal fogadták. Legközelebb „Gyalogságyon“ címmel megjelenő hatodik verses kötetéből olvasott fel több poemát. Bájosokat, gyönyörűeket. A közönség alig tudott betelni az élvezettel.

A hirtelenül berekedt Horváth Kálmán helyett (aki különben a tegnap esti Vig özvegy előadást is lemondta) Nagy András énekelte Csokonai dalokat, majd kuruc-nótákat nagyon szépen, zenekísérettel mellett.

Sárcipők

amerikai és orosz gyártmány MANDEL LIPÓT Michelstädter utódánál.

Hirek.

A „Debrecen” szerkesztősége és kiadóhivatala Arany János-utca 2. (Hungária épület), földszint, a Kereskedelmi csarnok... lépés-folyosóján. Telefon 412.

Sikkasztás részletfizetésre.

Beesapott kereskedő.

— november 20.

(Saját tudósítónktól.) Furfangos módon csapta be egy ravasz szőlőhámos Kaiser Salamon kereskedőt, kitől több rendbeli árut csalt ki és azokat elértékesítve megszökött.

Kaiser Salamon tegnap tette meg feljelentését a rendőrségen. Feljelentésében elmondta, hogy napokkal egy Beke István Hunyadi-utca 16. szám alatt lakó urias külsejű ember állított be hozzá és 800 korona értékű butorberendezést akart vásárolni hitelbe illetve részletfizetésre.

A kereskedőnek azonban nem volt bizalma hozzá és valami biztosítékot kívánt tőle. Beke István erre egy hamis nevet mondott be. Erre a névre tényleg volt telekkönyvelve némi vagyon, mire Kaiser Salamon egy asztalt, négy finomabb kiállítású széklet és mintegy ötven korona értékű ruhaneműt átadott neki.

Csak ezt várta Beke István ur. Sietett a részletfizetésre kapott holmikat elzálogosítani Kraft Salamonnak és aztán a súlyos pénzekkel bucsut intett úgy a kereskedőnek, mint a szép poros Debrecennek és az első részletért menő Kaiser Salamon már csak hült helyét találta.

Ekkor kiderült az egész turpisság és Kaiser Salamonnak már nem volt más elgondolása, minthogy feljelentést tett a rendőrségen, mely keresi a szőlőhámos férfit.

Tizenkét éves betörők.

Két lakást fosztottak ki.

nov. 21.

(Saját tudósítónktól.) A rossz, hiányos nevelés sok fiatal bűnöst termelt már eddig. Szinte megdöbbentő, hogy a bűnügyi krónikákban hány 10-14 éves gonosztevőkkel találkozunk, kik már lopnak, sőt rabolnak is.

A debreceni csendőrség tegnap két ilyen jó madarat kerített kézre. Az ifju csemetéket Péntes József és Beke Józsefnek hívják. Tisztességes szülők gyermekei. A közeli Felsőjózsan laktak szüleikkel, de a munka nem nagyon fogta őket s sokkal szivesebben kártyáztak. Ez vitte aztán őket a bűnös útra. Hogy kártyázhassanak a nagyobbakkal — inkább loptak.

A napokban álkulesok segítségével egymásután betörték Juhász Gábor és Kövér Gábor ottani lakosok házába, hol felhányták az egész lakást, míg csak pénzre nem akadtak. Ilyenformán az előbbtől 40, az utóbbtól 50 korona készpénzt loptak el a csemeték és pár óra múlva már el is kártyáztak az utolsó fillérig.

A betörést mihamar észrevették a károsok és feljelentést tettek a csendőrségen, mely azonnal nyomozást indított és rövidesen kiderítette a tetteseket, akiket javítóintézetbe fognak internálni.

— **A vármegyei tisztújítás.** A vármegyei tisztújító közgyűlés ugyan még csak a jövő hónap 20-án lesz, de a korteskedések már erősen megindultak az egyes tisztségekre. Az első pályázat tegnap érkezett be a főispánhoz. Czeglédy Mihály dr., a vármegye eddigi tiszti ügyésze adta be pályázati kérvényét a tiszti ügyészi állásra. Czeglédy Mihály régi kiváló és érdemes tisztviselője a vármegyének, aki nagy munkaerőt képvisel a megyeházán és így újból való megválasztása bizonyosra vehető.

— **Gyógyszertár vizsgálat.** A hatóság tegnap gyógyszerár vizsgálatot tartott. A vizsgálaton Végh Gyula rendőrkapitány és Tüdös Kálmán főorvos vett részt. Hiányosságot, vagy éppen szabályellenességet sehol sem találtak.

— **Közigazgatási bejárat.** A Hortobágy-malom a város engedélye folytán egy iparvágányt épített a malom telepére, amelynek műtanrendőri bejárása e hó 25-én fog végbemenni.

— **Dr. Popper Alajos ünneplése.** Szép és lélekemelő ünnepélyre készül a Zion debreceni betegsegélyző egyesület. Elkészítette diszelnökének dr. Popper Alajosnak életnagyságú és művészi kivitelű arcképét s azt folyó évi december 1-én, délelőtt fél 11 órakor, az izr. hitközség gyűléstermében diszközgyűlés keretében teleplezi. Az ünnepi beszédet dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselő fogja elmondani. A meghívók részben már szét is küldettek. Az ünnepélyt társas vacsora követi a Frohner szálló éttermében. Az a tisztelet és rokonszenv, mellyel dr. Popper Alajos ur illusztris személye iránt a város minden polgára méltán viseltetik, bizonyára e szépnek és érdekesnek ígérkező ünnepély alkalmából is impozáns módon fog megnyilatkozni.

— **Katonai utóállítás.** A Pavillon-laktanyában tegnap délelőtt utóállítás volt, amelyen 6 apa közül 4-et keresetképtelenség nyilvánítt a bizottság és két hadköteles közül egyet a katonai szolgálat alól felmentett.

— **Elfogott tolvajbanda.** Veszedelmes tolvajbandát kerített kézre tegnap éjjel a rendőrség. A banda feje Csomó András. Még csak a napokban akartak a működés terére lépni, de a rendőrség részen volt és egytől egyig elfogta őket.

— **Tolvaj cseléd.** A rendőrség tegnap átkísérte az ügyészségi fogházba Juhász Erzsébet cselédlányt, ki a Bika-szállóból többrendbeli ezüstműt elloptott. A vizsgálóbíró előzetes kihallgatása után vizsgálati fogházba helyezte.

— **Gyújtogatás.** Eszenyi Istvánné, Téglavetőbéli lakosnő udvarán a múlt éjjel kigyuladt két szalmakazal és a földig leégett. A csendőri nyomozat megállapította, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett. A szalmakazalat az asszony elvált férje gyújtotta föl bosszúból. A kazlat előbb leöntötte petróleummal s aztán fölgyújtotta. A csendőrség letartóztatta.

— **Tolvaj cseléd, a felbujtó gazda.** Juhász Józsefné újföldi lakostól 16 darab zsákot lopott Kozma István 19 éves fiu, aki azt vallotta a csendőrség előtt, hogy gazdája biztatására lopott. Kapusi János gazdájánál tényleg több lopott holmit találtak. Az eljárást megindították.

— **Dr. Gálbory Sámuel,** bőr-bujakór és nemi betegségek szakorvosa (specialista) rendel délelőtt 9-11-ig, délután 2-3-ig. Degenfeld-tér 3. sz.

— **A magyar motivumu himzötanfolyam munkái.** A debreceni jótékony nőegylet az általa vezetett nőipariskolában magyar motivumu himzötanfolyamot nyitott, melyre igen sokan jelentkeztek és a tan-

folyam megkezdése óta gyönyörű munkákat készítenek. Mivel pedig a nőegylet ezen tanfolyam felállításával azt célozta, hogy az izlést fejlessze és a magyar motivumu munkákkal a külföld izléstelen mintáit és megkezdett munkáit kiszorítsa, másrészt a magukat képezni óhajtó nőknek alkalmat nyújtson kenyérkeresetre, vagy azoknak, kik erre nem szorultak, a kézi himzés ügyességének elsajátítására, a himzötanfolyam szívesen vállal eredeti vagy megrendelt munkát kidolgozásra a közelgő karácsonyi ünnepekre. Hogy pedig városunknak minden szépért lelkesedni tudó közönsége meggyőződésessé váljon arról, hogy egy himzötanfolyam már is a kezdet-kezdeten mily szép és értékes munkákat készített állandó kiállítást nyitott a kész munkákból a nőipariskolában, hol a női kezek ügyességének eredményét a magyar motivumu himzötanfolyamokban mindenki megtekintheti díj nélkül. Ugyanott felveszik a rendelést is és azokat az ünnepekre elkészítik. Kérjük azért városunk hölgyeit, kegyeskedjenek a nőipariskolába elfaradni, az ott kiállított magyar motivumu munkákat megnézni és rendeléseket tenni. A munkák finom izléssel lesznek kiállítva olcsó árban. A gyűjtemény naponként megtekinthető délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig a nőipariskolában.

Jó feltételek mellett keresek jóforgalmu vidéki korezmám részére óvadékköpes kimerőt. Ertekezhetni Csapó-utca 52. szám alatt az üzletben.

— **Vízvezeték, világítás, fűtés** és csatornázások szerelését, szivattyúk, fürdők, vízvezeték fagymentesítését és javítását szakszerűen és jótállással jutányos árak mellett készít Wilhelm és Weinberger. Hatvan-utca 4. sz.

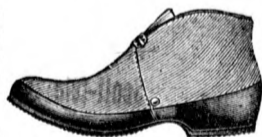
— **Nagy örömet szerzünk kicsinyeinknek, hogy ha gyermekjáték ajándéktárgyakat vásárolunk Mentze Henrik áruházában Kossuth-utca 4. szám alatt.**

Karika és köves gyűrűk a legjutányosabb árban Halász Nándor

ékszerésznél

Debreczen, Piac-u. 24. sz.

Valódi orosz sárcipők hölgyek és urak részére csakis Békés Lajosnál kaphatók.

Gáztermő kut Kabán.

Világítanak és fűtenek a gázzal.

A gázgyárigazgató munkája.

nov. 21.

(Saját tudósítónktól.) A magyar alföldön nem ritka jelenség az, hogy a földből, ha bizonyos mélységig leásnak benne, gáz tör elő. Különösen az ártézi kutak furásánál történik meg néha, hogy a felszökő vízzel együtt kisebb-nagyobb mennyiségű gáz is felszínre kerül, amelyet ha meggyújtanak a kut csövének szájánál, lángra is lobban.

Az így produkált gáz azonban, mely a föld méhében bomlásnak indult anyagok terméke, rendszerint oly csekély mennyiségben szivárog fel, hogy semmiféle gazdasági célra nem alkalmas.

De megtörténik, bár ritkábban, hogy a kioldó gáz oly nagy mennyiségű, amelyet már fel lehet valamire használni, nevezetesen első sorban világításra.

Igy történt Kabán is, ahol a zsidó templom udvarán akadtak egy ilyen szerencsés ártézi kutra, mely a friss, egészséges vizen kívül gázt is termel. A templom udvarán levő közfürdő számára ugyanis egy kutat furatott a kabai izr. hitközség s mikor a 210 méter mély kut elkészült, azt tapasztalták, hogy a vizen kívül bőséges mennyiségű gáz is ömlik ki a kútból.

Az érdekes jelenségről hírt adtak Debreczeni Jenőnek, gázgyárunk kiváló igazgatójának, aki vegye emezt a gázt, megvizsgálta a kut gázbőségét és nyert tapasztalatai után tudomására hozta a kabai izraelita hitközségnek, hogy a gáz minőségileg is, mennyiségileg is alkalmas világításra és fűtésre is.

A hitközség hajlandó is volt belemenni, hogy a nyert gázt felhasználják, de a hitközség szerényebb anyagi viszonyai miatt feltételül kötötte ki, hogy a berendezés mérsekeit összegbe kerüljön.

Debreczeni Jenő igazgató megkonstruálta a tervet s ennek nyomán el is készítette a berendezést, amely zsemaálisan egyesíti magában az olcsóságot, az egyszerű kezelést s a legintenzívebb használhatóságot.

Az összes berendezés ugyanis mindössze 1200 koronába került, de ennek fejében világnak és fűtik a templomot és éppen most készítenek egy fűtő berendezést is, amellyel a fürdő vizet fogják a gáz útján melegíteni. Ugy, hogy a befektetett összeg 1-2 év alatt megtérül a hitközségnek a világítási és fűtési költségek elmaradása folytán.

Az előtört gázt egy gázometerben fogják fel s a gáz naponta 4-5 órán át 15 gázláng ellátására bőven elegendő. Ezenkívül pedig egy kis gázkályhával fűtik a templomot is.

Az egész munkának az érdeme különben Debreczeni Jenő gázgyár igazgatóé, aki rendkívül nagy szakértelmével és önzetlen fáradozásával abban a kis gázvilágítási berendezésben megmutatta, hogy mi képes produkálni az emberi munka és leleménység.

Gyengeséget,

akár szervezeti fejletlenségből, akár betegségéből származnék, gyorsan gyógyít a SCOTT-féle Emulsió, melyet tökéletes táp-gyógyszernek lehet nevezni, mert rendkívül hatásos a gyögyereje s emellett

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelmebe venni.

izletes s könnyen emészthető

még a legmakacsabb beteg is gyorsan hozzászokik a

Scott-féle Emulsióhoz,

mely a leggyengébb gyomornak sem okoz nehézségeket.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Távirat és telefon.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 20. A képviselőház mai ülésének végén több horvát képviselő után Hoffmann Ottó szólalt fel, aki a

házasabályokhoz szólva azt kérte az elnöktől, hogy azokat a horvát képviselőket, akikről a szót megvonták, utasítsa a mentelmi bizottsághoz. Rakovszky elnök a felszólalásra válaszolva kijelentette, hogy ezt a kérelmet nem teljesítheti, hanem ezentúl a házasabályokat szigorúan fogja kezelni. — Az ülés végén Gantner Antal igazságügyminiszter válaszolt Hajdu Frigyes interpellációjára, majd Wekerle felelt Farkasházy interpellációjára, kijelentve, hogy a só és vagyonhiányon segíteni fog. Az ülés 4 óra után ért véget.

A horvát obstrukció letörése.

Budapest, november 20. A függetlenségi párt intéző bizottsága ma bizalmas ülést tartott, amelyen az intéző bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a Ház egy-egy szakaszos törvényjavaslatot fogadjon el, mely az egész kiegyezést rendezetlen életbe léptesse. A kiegyezési javaslatok ellen megindított horvát obstrukciót ilyen formán letörné a képviselőház.

Justh Gyula marad.

Budapest, november 20. Az elnökválságról és Justh Gyula távozásáról szárnyra kelt hírek, mint fővárosi tudósítónk jelenti alaprólküliek. — amennyiben Justh Gyula továbbra is megmarad a Ház elnöki székében.

Verekedő polgármester.

Karcag, november 20. Nagy botrány történt ma Karcagon, melynek hőse a karcagi polgármester, Szentesi Tóth Pál és Klein István, a Nagyikunsi Hírlap szerkesztője. Klein ugyanis lapjában támadta a polgármestert és fegyelmi feljelentést tett ellene. Ezért Tóth polgármester tegnap megtámadta az utcán Klein, földre teperte és alaposan összeverte.

Bombavetés egy utcán.

Madrid, november 20. Mint Madridból jelentik, Lissabon egy utcáján egy ismeretlen ember két bombát dobott el, melyek felrobbantak és két embert megöltek.

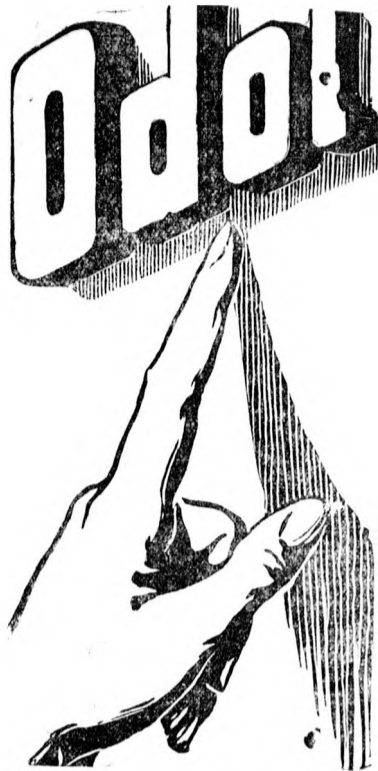
Véletlen öngyilkosság.

Budapest, nov. 20. K. Lippich Elek miniszteri tanácsos Dénes nevű 18 éves fia ma délután revolverét tisztogatta, miközben a fegyver elsült és Lippichet mellben találta a golyó. Sérülése súlyos.

Forman
nátha
ellen
Szelencze ára
40 fillér

Minden gyógyszerárban kapható! Hatása meglepő s kezdődő bajnál ugyszólván elmaradhatlan.

Értse meg jól

az Odol egészen sajátosság hatásának óriási fontosságát: míg a többi száj- és fogtisztító szer tisztán csak a szájöblítés rövid pillanataiban hat, addig az Odolnak határozottan tartós hatása van, mely a fogak tisztítása után is még huzamosan tart. E tartós- és utóhatás igen érdekes tudományos vizsgálatok tárgyát tették, melyek valamennyien egyértelműleg bebizonyították, hogy az Odolnak e sajátosság hatása folytán rothadási folyamatok nem keletkezhetnek a szájban, s így a fogak romlását megakadályozza. — Aki az Odol-t következetesen alkalmazza, az a tudomány mai állása szerint képzelhető legjobb fog-és szájápolást gyakorolja.

Mindennap korán reggel megjelenő lapunk előfizetési ára egy negyedévre **3 korona**. Megrendelhető Arany János-utca. 2.

Üzlet megnyitás.

Majdnem három évtized óta fennálló vendéglőmben a mai kor igényeinek megfelelő átalakítást eszközöltem.

Midőn erről kedves vendégeimet értesíteni szerencsém van, egyben bátorodom jelezni, hogy ünnepélyes megnyitással további szíves látogatás céljából **Petőfi-tér 10. szám alatti házban** összes helyiségeimet nagyra becsült vendégeimnek rendelkezésére bocsátom. Naponta változatos villás reggeli, déli és esti ebéd, jó italok kiszolgálása mellett főcélom jó hírnevemhez hiven az, hogy nálam meleg fészekre találva mindenki jól érezze magát.

A megnyitásra, mely **nov. 21-én** este veszi kezdetét, Budapestről a legelső magyar tambura-zenekart szerződtettem vendégeim szórakoztatására s ezt kapcsolatba hozom egy kellemes hurkaestélylyel.

Tisztelettel

Kemény János,

„Kispipa“ vendéglős.

Végkiárulás! A BOROS TESTVÉREK
cég (Kossuth-utca 6. sz.) feloszlik.

Delphin ivóvíz-szűrők raktára

Hygienikus szempontból is ezélszerű a

gőz-mosógépet

beszerezni. Mángorló-, facsaró- és dagasztó-gépekkel együtt raktáron van

Sesztina Lajos vaskereskedésében
Debreczen, Piac-utca 23. szám.

Birtok és hízeltadás.

Szabad kézből eladó a debreceni határban a várostól 7 kilométer távolra egy tagban levő 165 kat. hold ujosztású és nagyeresei kaszáló birtok a szükséges gazdasági épületek-beruházva. A birtokon 5 hold szőlő is van.

Eladó továbbá a Vigkedvü Mihály-utca 16. sz. ház. Ugyanitt bővebb felvilágosítás szerezhető.

Seals Kin

Kabát, — Plüssök

Costüme — Bársonyok

nagy választékban

olesó szabott árak mellett kaphatók

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Debreczen, Kossuth-u. 5.

Szőlőoltványokat

szállít fajtisztaságért jót állva legduzsabb választékban a már évek óta elsőnek és megbízhatóbbnak ismert

Külföldi első szőlőoltvány telep; tulajdonos CASPARI FRIGYES Medgyes 25. sz. (Nagyküküllő m.) Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyíthatógot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

„Bankegyesület Részvénytársaság“

Debreczen, Piac-utca 72. sz.

Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival. Leszámitol váltókat, utalványokat, nyílt tételeket stb. Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra. Előleget ad értékpapírokra, árukra stb. Átvész tőzsdei megbízásokat. Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (chek) számlára, pénztárjegyekre és vállalkozik minden egyéb bankügylet kötésére is.

Az igazgatóság,

Moskovits József

uriszabó divatterme angol és hazai szövettudományok raktára. A lelegegánsabb uri ruha különlegességek elsőrendű szabóműhelye Piac-u. 46., az udvarban.

Kulcsár József bronzműves.

DEBRECZEN, Szent Anna-utca 6. szám.

Készít mindennemű

sárgaréz és bronzárukat,

légszesz, acetylen és villamos csillárokat. Csillárok átalakítását petroleum és légszeszről villamosra, vagy légszesz és villamosra (combináltra).

Uj átalakításokat és minden e szakmába vágó javításokat elfogad, gyorsan, szakszerűen és jutányos árak mellett eszközöl.

Levelező-lapon tessék értesíteni, házhöz megyek a munkát átvenni.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDOI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szikvizgyártáshoz vendéglősöknek és egyéb ipari célokra.

Legkiadósabb természetes szénsav!!

A budapest székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer vizsgáló intézet 1907. évi 4614. sz. vegyelemezési bizonyítványának kivonata: „Szaga és íze: rendes. SZÉNSAVTARTALMA: 99.57%
A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelményeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen jónak minősíthető.“

Felvilágosítással készségesen szolgál

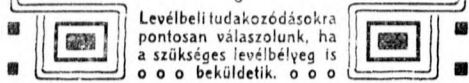
Muschong-Buziásfürdői szénsav művek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgőnycim: MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ — Interurban telefon 18. szám.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Dija: 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fill., vastagabb betűkkel szedett szó 6 fill.

□ □ Apró hirdetések előre fizetendők. □ □

Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg is beküldetik.

Első dus választéku előnyömdában legújabb női kézimunkák saját kötési harisnyák dus választékban Füstös Dezső női kézimunka és előnyömda üzlete Piac-utca 12. Harisnyafejlesztési vállalat.

5 szobás uri lakás külön udvarral május 1-re kiadó. Ertekezhetni lehet Hatvan-u. 42.

50—90%-os rendkívüli leszállítás Fűvészkert-utca 14. sz. alatt. Mielőtt karácsonyi vagy bármily aláalmi ajándékot vásárolna, el ne mulassa felkeresni a Harmathy könyvkereskedését Fűvészkert-u. 14. Diszművek, regények, ifjúsági könyvek, diszkótésű zsolátok, Révész, Tompa, Szász, Dobos, Hock imakönyvek, zeneművek, szakácskönyvek: Emlék, képeslap és bélyegalbumok, finom magy., francia levé papírok, családi dobozok, képeslapok, olaj aquarel és vízfesték dobozok, festővásznak, esetek, asztali tentatartók, zsebkésék, zsebiratok, egészségi szívarkahüvelyek, hegedűfelszerelések, karácsonyfadíszek s még sok fel nem sorolt ajándéktárgyak, dus választékban, most rendkívüli árszállítással kaphatók. Könyvjegyzék ingyen.

Eladó ház. Csapó-u. Bővebb felvilágosítás kapható Varga Lajos ügyvédnél Főter 52. szám.

Földvári L.

Debreceni Első Elektrotechnikai gyárja Kossuth-u. 1. Gyárt és árusít mindenféle elektrotechnikai cikkeket. Berendez lakások, üzletek és üzletek és gyárak részére: Villamos világítást, erőátvitelt, házi és magán telefonokat, villamhárítókát és villamos esengőket, ennek javítását és évi jókarban tartását, legjutányosabban eszközöli. Saját motorerővel berendezett, rézsiszolás, nikkelezés és galvanizálás. Villamos zsbblámpák K 170-től. — Képes árjegyzék ingyen.

Egy és féladag ebéd s vacsorára szóló közös konyha szövetkezeti jog eladó. További értesítést a kiadóhivatal ad.

Keresek tágas butorozott szobát parkettel, gáz vagy villanyvilágítással. Cim a kiadóban.

Teljes ellátást ad 1—2 fiatal embernek intelligens izr. család. Cim a kiadóhivatalban.

Kerestetik 4—5 szobás lakás a piacon vagy közelében május 1-re. Cim a kiadóhivatalban.

Uj elektrotechnikai vállalata.

Világítás, házi és magán telefonok, villanyesengők berendezése és karban tartása (évi bérlet mellett), orvosi és fizikai műszerek készítése és javítása, gáz, benzin és elektromotorok szerelése és javítása, legjutányosabban és legnagyobb szakértelemmel csak F. L. D. E. S. és V. A. J. N. E. R. elektrotechnikai vállalatánál Debreczen Piac-utca 26. sz. alatt eszközölhetők saját nyelvező és galvanizáló-telep. Telefon szám 210.

László Zsigmond állatorvosi rendelő irodája

nagy és kis állatok részére.

Foganatosít helyben és vidéken:

Állatvizsgálatokat, védő-
ojsásokat, heréléseket, tu-
berkulinozasi eljárásokat,
állatbiztosításokat, állat-
állományok rendszeres
évi felügyeletét, kosmeti-
kai operatiokat.

Debreczen, Csapó-u. 30.

Telefon 558. szám.

Villamos-világítási és erőátviteli

berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T. debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek. Szakszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek díjtalanul szolgál. Villagítótestek, csillárok és szerelvények dus váiasztóka. Telefon szám: 568

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, KISTEMPLOMBAZÁR

Menyasszonyi kelengye, vászon, szőnyeg és divatruházába megérkeztek az

őszi divat gyönyörű újdonságai,

ruhakelmék, flanellek, bársonyok blous selymek, velezek. Valódi persa szőnyegek — Linoleum.

Oriási raktár!

14—16 éves

kifutó fiuk havi fizetéssel felvétetnek a kiadóhivatalban: Arany János-utca 2-ik szám, (Hungária kávéház).

Női ruhaszövetek,

az őszi- és téli idényre, valamint flanellek, barhetek, fekete- és színes selymek, bársonyok, gyönyörű ruhadíszek

Francia P. D. jegyű fűzők,

Aréfátyol, divatóvek, gyöngy és bőr díszításkák.

Menyasszonyi selymek,

koszoruk és fátjolok

legolcsóbb szabott árban!

Szörme utánzat,

női kabátokra sima és préselt 120 cm. széles barna- és fekete színekben métere 6 forintól 15 forintig.

Boák és muffok

oriási választékban.

Costümökre, színházi kabátokra női posztók minden színben.

SZÖNYEGEK,

jutta, spárta, hollandi, kiddyermünster, tapasztry, velour, futó- és szalon szőnyegek, minden nagyságban, torontáli szőnyegek, diván terítők, butor szövetek s creppek, viaszkos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy és asztalterítők,

szövet és csipke függönyök, stórok.

Kész fehérneműek

vászon, siffon és batiszt női ingek, nadrágok, hálókötösök és alsósoknyák, sima- és himzett kész ágyszövetek, selyem lüster és cloth alsósoknyák, kásmir és selyem paplanok, matracok

legolcsóbb szabott árban.

Férfi ingek és lábravalók,

hálóingek, gallérok, kézelők, nyakkendők és divatszakkendők.

Alsó tricót ingek,

lábravalók, ujjasok, téli kendők, himalaja haraszt és plüsch minőségekben. Férfi ruha-szövetek. magyar- és angol gyártmány, — hozzávaló bélések áruk. Harisnyák, keztük, nők, férfiak és gyermekek részére állandó nagy választékban,

legolcsóbb szabott árban.

Szabó Lajos Fiai

divat, vászon, és szőnyegraktára

DEBRECZEN, Rózsa-utca 1. sz.

Alapított 1842. évben.